

Předmluva	3
OBSAH	4
1. ÚVOD	10
2. FYZIKÁLNÍ A TECHNOLOGICKÉ ZÁKLADY JADERNĚENERGETICKÉHO SYSTÉMU	12
2.1 Základní reakce jaderného procesu	12
2.2 Technologické zařízení na uvolňování jaderné energie	15
2.3 Jaderná paliva	16
2.4 Cyklus jaderného paliva	22
3. HLAVNÍ CHARAKTERISTIKY A RESIDUA ŠTĚPNÉHO A PLODICÍHO PROCESU	26
3.1 Neutrony ze štěpení jader těžkých prvků	26
3.1.1 Počet sekundárních neutronů	28
3.1.2 Zpožděné neutrony	31
3.1.3 Hustota toku neutronů	33
3.2 Účinné průřezy	33
3.2.1 Průřez pro absorpci neutronů	35
3.2.2 Průřez pro rozptyl neutronů	48
3.3 Produkty štěpení	50
3.4 Energie uvolňovaná při štěpení	51
3.5 Řetězová reakce	52
3.6 Kritická velikost neutrony reprodukcí soustavy	53
3.7 Plození štěpného materiálu v jaderném palivu	56
4. KLASIFIKACE A TYPY JADERNÝCH REAKTORŮ	58
4.1 Základní kriteria klasifikace jaderných reaktorů	58
4.1.1 Klasifikace reaktorů podle povahy složek aktivní zóny	58
4.1.2 Klasifikace reaktorů podle uspořádání aktivní zóny	60
4.1.3 Klasifikace reaktorů podle uspořádání primárního okruhu	60
4.1.4 Klasifikace reaktorů podle účelu	62
4.2 Reaktory výzkumné	62
4.2.1 Reaktory s nulovou energií	63
4.2.2 Pokusné reaktory	67
4.2.3 Materiálové reaktory	69
4.2.4 Školní reaktory	71
4.3 Reaktory speciální	74
4.4 Reaktory energetické	74
4.4.1 Reaktory chlazené vodou	77
4.4.1.1 Tlakovodní reaktory	77
4.4.1.1.1 Tlakovodní reaktory chlazené a moderované lehkou vodou (PWR, VVER)	78
4.4.1.1.2 Tlakovodní reaktory chlazené a moderované těžkou vodou	86

4.4.1.2 Varné reaktory	87
4.4.1.2.1 Varné reaktory moderované a chlazené obyčejnou vodou (BWR)	88
4.4.1.2.2 Varné reaktory chlazené obyčejnou vodou a moderované grafitem (LMWR)	93
4.4.2 Reaktory chlazené plynem	97
4.4.2.1 Reaktory moderované grafitem chlazené CO ₂	99
4.4.2.2 Reaktory moderované D ₂ O a chlazené CO ₂	101
4.4.2.3 Vysokoteplotní plynem chlazené reaktory	102
4.4.3 Rychlé (množivé) reaktory chlazené tekutými kovy (LMFBR)	107
4.4.3.1 Smyčková koncepce rychlého reaktoru	108
4.4.3.2 Integrovaná koncepce rychlého reaktoru	110
4.5 Perspektivy dalšího rozvoje standardních typů jaderných reaktorů	115
4.6 Perspektivy dalšího rozvoje nestandardních jaderných reaktorů	116
4.6.1 Vodovodní množivý reaktor (WBR)	117
4.6.2 Plynem chlazený rychlý množivý reaktor (GCFR)	118
4.6.3 Reaktor s kontrolovaným posuvem spektra (neutronů) (SSCR)	119
4.6.4 Urychlovačem buzený reaktor (AFR)	120
4.6.4.1 Regenerátor paliva s lineárními urychlovačem (LAFR)	120
4.6.4.2 Elektrojaderný generátor paliva (ENFP)	121
4.6.5 Tekutou solí chlazený reaktor (MSR)	122
4.6.6 Reaktor s plyným srdcem (GKR)	123
4.6.7 Hybridní fúzní a štěpný reaktor (THR)	124
5. ZÁKLADY TEORIE NEUTRONOVÉHO POLE JADERNÉHO REAKTORU	125
5.1 Geneze a transport neutronového plynu	125
5.1.1 Interakce neutronového plynu	127
5.1.1.1 Změna hustoty neutronového plynu při jeho průchodu látkou	127
5.1.1.2 Rychlost reakcí neutronového plynu	129
5.1.2 Transport neutronů	130
5.1.2.1 Fickův difusní zákon	130
5.1.2.1.1 Hustota proudu neutronů	131
5.1.2.1.2 Koeficient difuze neutronů	132
5.1.2.1.3 Hustota toku monoenergetických neutronů	133
5.1.3 Únik neutronů	134
5.1.4 Zdroj neutronů	134
5.2 Rovnice difuze neutronů	135
5.2.1 Řešení rovnice difuze neutronů	135
5.2.1.1 Bodový zdroj neutronů v nekonečně velkém prostředí	137
5.2.1.2 Nekonečný rovinný zdroj neutronů v nekonečně velkém prostředí	137
5.2.1.3 Nekonečný rovinný zdroj neutronů v nekonečně velkém prostředí konečné tloušťky	137

5.2.2	Difusní délka	139
5.2.3	Reflexe neutronů	140
5.3	Zpomalování neutronů	142
5.3.1	Mechanismus pružných srážek neutronů s jádry (pružného rozptylu)	142
5.3.1.1	Laboratorní a těžišťový souřadnicový systém	143
5.3.1.2	Změna energie nadteplných neutronů	145
5.3.2	Zpomalování neutronů v neutrony neabsorbujícím a homogenním prostředí o nekonečně velkém objemu	147
5.3.2.1	Zpomalování neutronů ve vodíkovém, neutrony neabsorbujícím prostředí	148
5.3.2.2	Zpomalování neutronů v nekonečně velkém, neutrony neabsorbu- jícím a monojaderném prostředí s $A > 1$	149
5.3.2.3	Zpomalování neutronů v nekonečně velkém, neutrony nepohlcu- jícím a polyjaderném prostředí s $A > 1$	151
5.3.3	Zpomalování neutronů v neutrony absorbujícím a homogenním prostředí v nekonečně velkém objemu	152
5.3.3.1	Zpomalování neutronů v neutrony absorbujícím vodíkovém prostředí v nekonečně velkém objemu	152
5.3.3.2	Zpomalování neutronů v neutrony absorbujícím, nekonečně velikém prostředí s $A > 1$	154
5.4	Prostorové rozložení neutronů různých energií při zpomalování a difuzi	155
5.4.1	Rovnice Fermiho stárnutí a difuze neutronů	156
5.4.2	Řešení rovnice Fermiho stárnutí a difuze neutronů	158
5.4.3	Doba života neutronu v reaktoru	159
5.4.4	Rozložení h.toku teplných neutronů vzniklých zpomalením rychlých neutronů	160
6.	ZÁKLADY TEORIE NEUTRONY NÁSOBÍCÍ SOUSTAVY	161
6.1	Homogenní tepelný reaktor bez reflektoru	161
6.1.1	Rovnice rozložení h.t.n. v homogenní, neutrony násobící soustavě	161
6.1.2	Kritická rovnice homogenního reaktoru bez reflektoru	164
6.1.3	Efektivní multiplikační součinitel neutronů v násobící soustavě	164
6.1.4	Materiálový a geometrický parametr	165
6.1.5	Prostorové rozložení h.t.n. v homogenní, neutrony násobící soustavě	167
6.1.6	Bilance neutronů v homogenní, kritické, neutrony násobící soustavě	168
6.1.7	Migrační délka neutronů	170
6.1.8	Výpočet kritického složení a kritické velikosti homogenního reaktoru velkého výkonu, bez reflektoru	171
6.2	Homogenní tepelný reaktor s reflektorem	174
6.2.1	Jednoskupinová teorie zpomalování neutronů	175
6.2.2	Dvouskupinová teorie zpomalování neutronů	177

6.2.3	Metoda více skupin neutronů	180
6.3	Heterogenní reaktor s reflektorem	181
6.3.1	Mikroskopická teorie heterogenního reaktoru	183
6.3.1.1	Absorbce rychlých neutronů v U 238 doprovázená štěpením	183
6.3.1.2	Zúřivý, rezonanční záchyt neutronů uranem	184
6.3.1.3	Heterogenisace neutrony násobící soustavy	185
6.3.1.4	Absorbce tepelných neutronů v uranu	187
6.3.1.5	Rozložení hustoty toku neutronů v mříži aktivní zóny	188
6.3.2	Makroskopická teorie heterogenního reaktoru	190
6.3.2.1	Teoretický výpočet kritických rozměrů heterogenního reaktoru	190
6.3.2.2	Experimentální výzkum kritické velikosti heterogenního reaktoru	191
7.	ZÁKLADY TEPELNÉ A HYDRAULICKÉ TEORIE REAKTORU	193
7.1	Uvolňování tepelné energie v jaderném reaktoru	194
7.2	Hydraulický výpočet primárního okruhu	196
7.2.1	Výpočet hydraulických a tlakových ztrát (odporů) v reaktoru ...	198
7.2.1.1	Součinitel tření λ ve svazku hladkých tyčí podélně omývaných jednofázovým médiem	199
7.2.1.2	Součinitel tření λ ve svazku tyčí s distančními žebry podélně omývaných jednofázovým médiem	200
7.2.1.3	Tlaková ztráta aktivní zóny vyplněné palivovými koulemi (vysokoteplotní, He chlazený reaktor)	200
7.2.1.4	Tlaková ztráta svazku kruhových tyčí omývaných dvoufázovým médiem - parovodní směsí	201
7.2.1.5	Tlaková ztráta v válcových kolektorech	202
7.2.2	Rozdělení průtoku chladiva v aktivní zóně reaktoru (VVER)	202
7.2.2.1	Vliv vstupního kolektoru na rychlostní profil v aktivní zóně	202
7.2.2.2	Vliv rychlostního profilu na vstupu do vstupního kolektoru ..	202
7.2.2.3	Vliv excentrického rychlostního profilu na vstupu do vstupního kolektoru	203
7.2.2.4	Vliv vířů na vstupu do aktivní zóny	203
7.2.2.5	Vliv osového víru ve vstupním kolektoru	203
7.2.2.6	Vliv rozdílné výšky vstupní a výstupní komory na rychlostní profil	204
7.2.2.7	Vliv výstupního kruhového kolektoru	204
7.2.2.8	Hydraulické profilování aktivní zóny	205
7.2.3	Rozdělení průtoku chladiva v souboru palivových elementů VVER (kazetě)	205
7.2.3.1	Vliv vstupního difusoru na proudění v kazetě	205
7.2.3.2	Vliv nosné (vstupní) mřížky na proudění v kazetě	206
7.2.3.3	Vliv mezityčového průřezu na proudění v kazetě	206
7.2.3.4	Vliv distančních mřížek na proudění v kazetě	206
7.2.4	Přenos dynamických efektů do souboru palivových elementů	207
7.2.5	Hydraulická charakteristika primárního okruhu	208

7.3 Přenos tepla v aktivní zóně reaktoru	209
7.3.1 Teplotní pole po průřezu palivového elementu	209
7.3.1.1 Ohřev teplotní pole po průřezu deskového palivového elementu	209
7.3.1.2 Teplotní pole po průřezu tyčového palivového elementu	209
7.3.1.3 Teplotní pole po průřezu trubkového palivového elementu	210
7.3.1.4 Teplotní pole po průřezu nestandardních palivových článků	211
7.3.2 Teplotní pole po délce palivového elementu	212
7.3.2.1 Ohřev teplotní pole po délce palivového elementu	213
7.3.2.2 Teplota povrchu po délce palivového elementu	216
7.3.2.3 Sdílení tepla v mezeře mezi palivem a povrchem palivového elementu	217
7.3.2.4 Teplota paliva po délce palivového elementu	218
7.3.3 Tepelněhydraulický výpočet souboru palivových elementů a aktivní zóny reaktoru chlazeného jednofázovým médiem	219
7.3.3.1 Určení pracovního tepelněhydraulického režimu reaktoru chlazeného tlakovou vodou	219
7.3.3.2 Krize sdílení tepla v reaktoru	222
7.3.3.3 Určení tepelněhydraulických poměrů v souboru tyčových palivových elementů	223
8. ZÁKLADY TEORIE KINETIKY A ŘÍZENÍ REAKTORU	228
8.1 Krátkodobé jevy časového chodu reaktoru	228
8.1.1 Časový chod reaktoru jen při působení okamžitých neutronů	228
8.1.2 Časový chod reaktoru při společném působení okamžitých a zpožděných neutronů	229
8.1.3 Vliv výše a znaménka reaktivity na časový chod reaktoru	232
8.1.4 Vliv teploty na časový chod reaktoru	234
8.2 Dlouhodobé jevy časového chodu reaktoru	236
8.2.1 Vyčerpávání štěpitelného paliva	236
8.2.2 Zamoření jaderného paliva štěpnými produkty	238
8.2.3 Kompenzace dlouhodobých změn reaktivity	239
8.3 Regulace jaderného reaktoru	240
8.3.1 Regulace reaktoru absorbcí	240
8.4 Příklady výsledků výpočtu kinetiky tlakovodního energetického reaktoru velkého výkonu	245
9. KONSTRUKČNÍ A STROJNÍ KOMPONENTY, REGULAČNÍ A MĚŘICÍ SYSTÉMY, STÍNĚNÍ A BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉMY JADERNÝCH REAKTORŮ	248
9.1 Palivové soubory jaderných reaktorů	251
9.1.1 Palivové elementy	251
9.1.1.1 Palivový materiál palivového elementu	253
9.1.1.2 Povlak palivového elementu	256

9.1.1.3 Spolehlivost palivových elementů rozvíjených typů jaderných energetických reaktorů	258
9.1.2 Konstrukční varianty palivových souborů	259
9.1.2.1 Palivové soubory PWR	259
9.1.2.2 Palivové soubory BWR	261
9.1.2.3 Palivové soubory HTGR	261
9.1.2.4 Palivové soubory PHWR	262
9.1.2.5 Palivové soubory LWGR	262
9.1.2.6 Palivové soubory FBR	263
9.2 Tlakové nádoby jaderných reaktorů	265
9.2.1 Ocelové tlakové nádoby jaderných reaktorů	266
9.2.1.1 Degradace konstrukčních materiálů ocelových tlakových nádob	270
9.2.1.2 Některé aspekty pevnostního výpočtu a projekčního návrhu tlakových ocelových reaktorových nádob	272
9.2.2 Betonové tlakové nádoby jaderných reaktorů	276
9.3 Vnitřní reaktorové konstrukce	277
9.4 Zařízení na výměnu paliva	279
9.4.1 Zavážecí stroje lehkvodních reaktorů	280
9.4.2 Zavážecí stroje rychlých reaktorů	281
9.4.3 Zavážecí stroje plynem chlazených reaktorů	281
9.5 Zařízení pro regulaci a kompenzaci jaderných reaktorů	283
9.6 Měřicí systém jaderného reaktoru	287
9.7 Stínění jaderných reaktorů	289
9.8 Bezpečnostní systémy a jaderná bezpečnost jaderných reaktorů a elektráren	292
10. ZÁVĚR	297
Literatura	300